

LULEÅ

the destinations of
SWEDISH
LAPLAND
SVERIGES ARKTISKA DESTINATION

vinter/vårvinter

ISBANAN I LULEÅ

- en stadsnära arena för friluftsliv och fikapaus

Magiska
norsken
SVEPER ÖVER
LULEÅ

VÄRLDSARVET GAMMELSTADS KYRKSTAD

Stenkyrkan från 1492 är i bruk och över 400 kyrkstugor bevarade.

UPPLEV VÄRLDEN I MATSTADEN LULEÅ

Fine dining med lokala och globala smaker är fint, fräscht och roligt!

Välkommen till Luleå!

Foto: Per Lundström

Omgiven av den frusna havsisen, pudrad av ren, vit snö bjuder Luleå upp till yster vinterlek – både utomhus och inomhus. Använd alla dina sinnen när du utforskar staden vid Bottenvikskusten. Känn doften av snö, lyssna till ljudet av dina steg som knarrar mot underlaget, vänd blicken mot vinternatten och beskåda norrskenet som dansar över himlen.

Upptäck att vintern har många ansikten. Midvintern, i december, januari och februari, bjuder ofta på kyla och rikligt med snö. Vårvintern i mars och april lockar med gnistrande sol och sköna turer på skidor eller snöskoter ute på isen eller i skogen.

I Luleå är det nära till både urbana och naturnära upplevelser. Eller vad sägs om hotell med spaanläggningar, prisbelönta gourmetrestauranger, caféer, teater, Kulturens hus med både konsertlokal och konsthall, idrottsarenor för hockey och basket, riktigt bra shopping, världsarvet Gammelstads kyrkstad och varmt värdskap. Ta en lärörick

dag på Teknikens Hus – Sveriges nordligaste science center. Hoppa, lek och rutscha på Leos Lekland och 360 Trampoline Center. Äventyr för alla aldrar hittar du på multiarenan Alcatraz. Och allt detta bara ett stenkast från naturen och skogen. Riktigt nära, ja mitt i stan, måste du passa på att promenera eller aka skridskor på det frusna vattnet, längs isbanan som plogas från Norra till Södra hamn. Följ gärna avstickaren till den närliggande skärgårdsön Grasjälören. Kanske brinner det en eld i något av vindskydden, så att du kan vila en stund och grilla en korv.

Du börjar förstå det nu: att vi som bor i Luleå gillar vintern, att vi bara ser fördelar med snön och kylan. Ja, faktum är att regionens kunskap om kyla lockar till sig näringsliv – världskända företaget Facebook placerade exempelvis sitt första datalagringscenter utanför USA här i Luleå tack vare vart kalla klimat. Och på Luleå tekniska universitet bedrivs världsledande forskning i ämnet.

Välkommen att älska vintern här i Luleå.

Hitta rätt i Luleå

LULEÅ TURISTCENTER

Luleå turistcenter ger dig råd och tips före och under din vistelse i Luleå. Här får du kartor, broschyrer och annan nyttig information om Luleå och Swedish Lapland. De kan också tipsa om tillgänglighetsanpassade aktiviteter och utflyktsmål. Turistcenter sköter information och uthyrning av kommunens skärgårdsstugor. Här finns också en trevlig souvenirshop med profilprodukter.

Kulturens hus, Skeppsbrogatan 17, Luleå.
0920-45 70 00, turistcenter@lulea.se

RÅNEÅ BIBLIOTEK

InfoPoint Råneå finns i biblioteket. Här finns personal att fråga och broschyrer. Du kan låna böcker, läsa tidningar, använda publika datorer och nyttja internet.

Västerlångvägen 2, Råneå.

FIRST CAMP ARCUS-LULEÅ

InfoPoint finns i campingens reception. I anslutning finns också campingens butik där du kan köpa mat, dryck och andra godsaker. Här finns både broschyrer och tips av personalen att tillgå.

First Camp Arcus-Luleå, Arcusvägen 110, Luleå.

ELITE STADSHOTELLET

InfoPoint finns i hotellets reception. Där får du tips om vad du kan se och uppleva i Luleå med omnejd.

Storgatan 15, Luleå.

GAMMELSTAD VISITOR CENTER

Inled gärna ditt besök i Gammelstads kyrkstad hos Visitor Center. Här får du en fin introduktion till området med alla sevärdheter, broschyrer och kartor. Du kan också boka guidade turer i Gammelstad. Passa på att handla med dig något fint från souvenirbutiken och besöka den kostnadsfria utställningen.

Kyrktorget 1, Gammelstad.

Tips! HÅLL KOLL PÅ VAD SOM HÄNDER - PÅ EGEN HAND ELLER MED GUIDE

Med en stadskärna som har gångavstånd till det mesta är Luleå den perfekta staden för upplevelser. Det är enkelt att ta sig till olika typer av underhållning och aktiviteter. Med hjälp av vår stadskarta som du kan hämta hos turistcenter i Kulturens hus hittar du rätt.

Det finns mycket att upptäcka och utforska runt om i Luleå. Om du ger dig ut i naturen på egen hand, tipsar vi om ett enkelt sätt att öka säkerheten är att dela upplevelsen med andra. Dessutom blir det roligare.

Vill du ha någon med lokal kännedom som visar dig runt? I Luleå med omnejd finns det flera företag som erbjuder guidade turer.

På visitlulea.se finns information om aktuella evenemang och saker att se och göra.

Allemansrätten

INTE STÖRA, INTE FÖRSTÖRA

I den svenska naturen får vi röra oss fritt. Allemansrätten är en förmån och en frihet som är beroende av att vi är varsamma och värnar om naturen. Det är inte tillåtet att skada djur, växter eller mark och vi måste visa hänsyn mot markägare och andra människor som vistas i naturen.

SÄRSKILDA RESTRIKTIONER

I naturreservat och nationalparker gäller ofta särskilda regler som begränsar allemansrätten. Exempelvis hastighetsbegränsningar och att hundar måste vara kopplade. Motorfordon för inte köras på barmark utanför väg.

FISKE

I havet är fisket fritt, men det finns regler för hur, när och vad man får fiska. I sjöar och älvar krävs som regel fiskekort.

På lansstyrelsen.se kan du läsa om naturreservat och på naturreservatverket.se mer om allemansrätten.

FRITT WIFI I LULEÅ

Fritt WiFi finns i stora delar av centrum och i flera av Luleå kommuns offentliga lokaler. Den som vill nyttja kommunens trådlösa WiFi ansluter sig mot LK-GUEST. Ingen inloggning behövs, däremot måste användaren godkänna villkoren. Efter första anslutningen kommer den mobila enheten att ansluta automatiskt när enheten har kontakt med en sändare i kommunala lokaler, förutsatt att WiFi är aktiverad på enheten.

lulea.se

FÖRÄNDRINGAR PÅ GRUND AV OFÖRUTSEDDA HÄNDELSER

Vi strävar efter att inspirera och ge dig så aktuella tips som möjligt om saker att se och göra under din vistelse i Luleå, men eftersom vår omvärld ständigt förändras reserverar vi oss för att information i denna vinterguide kan bli inaktuell.

Vinterguiden är ett komplement till vår webb visitlulea.se.

Magiska norrsken

Det magiska och sägenomspunna norrskenet, *Aurora Borealis*, bildas av att rymdens solpartiklar krockar med delar av den yttre atmosfären och hur solvindarna bestämmer sig för att förflytta sig över himlavalvet. Den sprakande ljusupplevelsen i grönt, blått, lila och ibland även rött sveper då över den mörka kvällshimlen.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR NORRSKEN I LULEÅ

- Det måste vara tillräcklig med solenergi för att norrsken ska uppstå i atmosfären samt att vinkeln som energin träffar atmosfären är rätt för vårt läge.
- Klart eller möjligen halvklart väder är en förutsättning för att kunna se norrsken.
- Välj en öppen plats där det är tillräckligt mörkt. Undvik i möjligaste mån väl upplysta platser.
- Det finns ingen "tidtabell". Norrsken uppstår när som helst under dygnets mörka timmar och pågår olika länge.
- Norrsken kan ses i Luleå från slutet av augusti till första dagarna i april. Övrig tid på året är det för ljusst för att kunna urskilja fenomenet.

Tips!

För norrskensprognoser - se här: gi.alaska.edu/monitors/aurora-forecast

Du kan också ladda ner appen *Aurora Forecast* som finns för både iPhone och Android.

Bra platser att se norrsken i Luleå:

- Gamla malmkajen/Cementakajen
- Gäddvik/Laxfiskemuséet
- Hindersöstallarna
- Karlsvik/First Camp
- Mjölkuddsberget
- Måttundsbacken
- Ormbergsbacken
- Sinksundet
- Isvägarna - information om säkerhet: www.lulea.se

Färgen på norrskenet beror på vilken höjd och med vilken hastighet solpartiklarna kolliderar med atmosfären.

	RÖD ÖVER 240 KILOMETER
	GRÖN UPP TILL 160 KILOMETER
	LILA ÖVER 96 KILOMETER
	BLÅ UPP TILL 96 KILOMETER

Läs mer: visitlulea.se/norrsken

TIPS!

FOTOGRAFERA NORRSKEN

För att fånga norrsken med din kamera krävs en del inställningar och åtgärder. Först av allt - använd ett stativ för att undvika suddiga bilder. Har du inte tillgång till stativ kan du stabilisera kameran med en sten eller ett vedträ. Kameran ska vara inställd på manuella inställningar. Utan automatik justerar du själv fokus, slutartid, ISO och bländare.

Slutartiden: Den tid som slutaren är öppen kallas för slutartid eller exponeringstid. Ju längre slutartid, desto mer ljus kommer in i bilden.

Bländare: Man kan säga att bländaren är kamerans pupill. Genom att justera bländaren ändras mängden ljus som passerar linsen. Använd lägsta möjliga inställning för ditt objektiv när du ska fotografera norrskenet - till exempel f/1.4-f/4.

ISO: Ett högre ISO-värde ger mer ljus till ditt foto. Mellan 800 och 3 200 brukar vara ett bra ISO-värde när du ska fotografera norrskenet, beroende på andra ljuskällor som till exempel månen.

Fokus: Använd manuell fokus för bästa möjliga resultat. Hitta en klar stjärna och justera fokus så att stjärnan blir så liten som möjligt. Oftast betyder det att man ställer skärpan på oändligheten och sedan vrider tillbaka litegrann.

En bra utgångspunkt när du fotograferar norrskenet är bländare f/2.8, ISO 1600 och 15 sekunders slutartid. Om norrskenet rör sig snabbt kan du prova att minska slutartiden.

Går det att fota med mobilkamera?

Självklart! Men resultat blir sällan lika bra som med en systemkamera. När du fotograferar med en mobilkamera är grundtipset att ställa in nattläge, annars riskerar du att få för korta slutartider.

Med guide

I Luleå med omnejd finns det flera företag som erbjuder guidade norrskens-turer. På vår webb hittar du dem under menyen "Se & göra", välj taggen "norrsken".

visitlulea.se

Ta del av en 400-årig resa

Från staden Luleå med 250 invånare till Luleå kommun med drygt 79 000 invånare.

STADSPRIVILEGIUM

1621 får Luleå stadsprivilegium av Gustav II Adolf. Staden växer de första fem åren med 50 invånare. Så småningom flyttar staden från Gammelstad till sin nuvarande plats.

1653 brinner staden för första gången. Fyra år efter flytten från Gammelstad är halva bebyggelsen ödelagd. Redan 1657 brinner det igen.

1667 invigs kyrkan.

Under **1690-talet** råder stor hungersnöd efter missväxtåren.

1716 ryska kosackar härjar i Luleå, plundrar och dödar ett 20-tal invånare.

LULEÅ 100 ÅR

1762 första stora stadsbranden där två tredjedelar av staden brinner upp.

1790-talet inleds bruksperioden med Selets bruk och Melderstein.

1808-1809 Svensk-finska kriget, ryska soldater ockuperar Gammelstad och Luleå, fältsjukan härjar, ryssgraven i Alvik och Gammelstad minner om det.

LULEÅ 200 ÅR

1857 flyttar länsstyrelsen från Piteå.

1864 Stadsfullmäktige inrättas.

1883 Malmhamnen på Svartön börjar byggas.

1887 brinner staden igen.

1888 rullar det första malmtåget från Gällivare till Luleå malmhamn. Luleås mest expansiva fas inleds på

1890-talet, befolkningen växer med 1 000 procent mellan **1821** och **1921**.

1905 De första vattenledningarna börjar dras.

1910 blir lärarinnan Siri Holm Luleås första kvinnliga stadsfullmäktigeledamot.

1914 första världskriget bryter ut, Kronans hästar mönstras framför det gamla rådhuset och i Södra hamn ligger malmbåtsflottan på redan.

LULEÅ 300 ÅR

1921 Kung Gustav V och drottning Victoria anländer den 11 juni för att uppmärksamma jubileet.

1939 andra världskriget bryter ut, Nazi-Tyskland förvarade gods till trupperna i Luleå. Attentatet mot tidningen Norrskensflamman 1940 kräver fem dödsoffer.

1943 tappas järnmalm för första gången vid Norrbottens Järnverk. NJA behöver arbetskraft. Stor bostadsbrist råder.

1950 Malmudden är färdigbyggt med 458 lägenheter.

1954 invigs Bergnäbron, färjan behövs inte längre.

1955 Shopping, världens första inomhusgalleria, klar.

1958 Invigning av det nya stadshuset i Luleå.

1969 Nederluleå kommun, Råneå kommun och Luleå stad går samman, Luleå kommun bildas.

1971 Luleå tekniska universitet etableras som Sveriges femte tekniska högskola.

1970-80-talet Bostadsområdena Björkskatan, Hertsön och Porsön byggs.

1976 Stålverk 80 läggs på is.

1988 är den oförlömliga sommaren med VM-seglingarna.

1996 blir Gammelstads kyrkstad upptagen på UNESCOs världsarvslista över platser värda att bevara och blir därmed ett av Sveriges 15 världsarv.

2011 beslutar Facebook att bygga serverhallar i Luleå.

2019 Luleå kommun har 78 000 invånare.

LULEÅ 400 ÅR

2021 En bok i två volymer med titeln *Luleå - De första 400 åren* ges ut. Boken är skriven av historikerna Roine Viklund och Curt Persson, verkamma vid Luleå tekniska universitet.

Upplev världsarvet Gammelstads kyrkstad

Foto: Anders Alm

Text: Katja Güth Laitila | Grafik: Joakim Höggren

VÄRT ATT BEVARA

Gammelstads kyrkstad

STRAX UTANFÖR LULEÅ ligger Gammelstads kyrkstad, ett av Sveriges 15 världsarv. Gammelstads kyrkstad är sedan 1996 upptagen på UNESCOs världsarvslista över platser värda att bevara. Gammelstad var i själva verket stadens centrum ända fram till 1600-talet. Landhöjningen gjorde att hamnen i Gammelstad blev för grund och staden tvingades flytta närmare kusten år 1649. Men det var i Gammelstad som Luleås historia började. Det var framför allt kyrkan, som är

norra Sveriges största senmedeltida stenkyrka, som utgjorde samlingsplatsen för befolkningen. Det fantastiska är att kyrkan finns kvar på samma plats sedan 1492 och fortfarande är i bruk. Det upprättades även kyrkstugor som långväga besökare övernattade i till följd av den rådande kyrkoplikten. Idag finns det över 400 kyrkstugor bevarade och traditionen av tillfällig övernattnings lever vidare.

visitgammelstad.se

Åk buss till Gammelstad med linje 9. Stig av vid hållplatsen Kyrktoftet. Biljett kan med fördel köpas via appen Luleå Lokaltrafik. Läs mer på: llt.lulea.se.

Foto: Susanne Lindholm

GAMMELSTAD VISITOR CENTER

MITT I KYRKSTADEN i det gamla Betelkapellet från 1800-talet hittar du Gammelstad Visitor Center. Inled gärna ditt besök med att upptäcka Visitor Center. Här finns allt du behöver för att få en fin introduktion till området och alla sevärdheter. Här kan du hämta broschyrer och kartor, hyra audioguide, boka guidad visning av kyrkstaden eller köpa ett minne från souvenirbutiken. Här finns även en ny interaktiv och lekfull utställning som handlar om Gammelstads historia.

visitgammelstad.se

Höjdpunkter i kyrkstaden

JULMARKNAD

Under andra helgen i advent hålls den årliga julmarknaden i Gammelstads kyrkstad som lockar nästan 10.000 besökare. På marknadsområdet på friluftsmuseet Hägnan finns ett stort antal utställare med bord fyllda av hantverk och godsaker. En traditionell julmarknad med garanterad julstämning.

GUIDADE VISNINGAR

Under vintern är kyrkstaden en stilla plats att vandra omkring på och det är lätt att drömma sig bort till en svunnen tid. Bästa sättet att uppleva kyrkstaden är tillsammans med en guide. Under vintern finns olika aktiviteter och guidade visningar på fasta datum och tider. Gå med på en guidad visning av kyrkstaden för att lära dig mer. För aktuella datum och tider för aktiviteter och guidade visningar besök webben.

Tips! Inom kort kan du utforska kyrkstaden dygnet runt med hjälp av en mobilapp. Håll koll på visitgammelstad.se för mer information.

UTSTÄLLNING

En trappa upp på Gammelstad Visitor Center hittar du utställningen "Gammelstad - Kyrkstad i världsarvsklass". Här får du veta mer om Gammelstad genom tiderna när roliga, interaktiva inslag varvas med textskärmar och mer traditionell utställningsteknik. Utställningen passar hela familjen, här finns exempelvis en liten musfamilj som guidar barnen i världsarvet och du kan bygga din egen digitala kyrkstuga. Fri entré - så klart!

ELDFEST

När vintermörkret lagt sig och kylan biter i kinderna hyllas elden med en magisk fornnordisk fest, Eldfesten. Upplev skådespel från asatiden och eldslukare som tuktar elden, sagovandringar för barn, musikuppträdanden och lyktvandringar. Alltid första söndagen i februari.

visitgammelstad.se

Foto: Susanne Lindholm

Foto: Susanne Lindholm

Foto: Susanne Lindholm

TRADITIONELLT JULBORD

Ända fram till jul är det populärt att samla släkt och vänner för att tillsammans äta julbord. Julens delikatesser som skinka, sill, lax, köttbullar, Janssons frestelse och julegötter dukas upp. Vill du uppleva ett traditionellt julbord i historisk miljö är Kaptensgården ett bra alternativ.

restaurangkaptensgarden.se

Gör en
utflykt

Foto: Per Lundström

Ormbergets Friluftsanläggning

Ormberget är en plats väl värd ett besök, vinter som sommar. Utsikten över Luleå är fantastisk och det är en klassisk plats att uppleva norrsken på. Här finns det skidbacke, pulkabacke, ett omfattande motionsspårsystem med belysning som vintertid är preparerade längdskidspår, äventyrsslingor, restaurang, servicestuga för motionärer, grillplatser m.m.

Läs mer på visittulea.se

Foto: Per Lundström

Grillplatser i Luleå

Laga mat utomhus och mys i eldens värme. Information om allmänna grillplatser i Luleå finns på Luleås kommunkartan (länk via QR-koden). Här visas också om det fylls på med ved till respektive eldplats eller om du behöver ta med egen ved. Är du uppmärksam kanske du ser en ren på din utflykt!

Foto: Cape Wild

Cape Wild

Cape Wild är ett vildmarkscenter där du kan träffa älgar och renar som gillar att bli klappade och matade.

capewild.se

Lokala färdmedel

PULKA

Användningsområde: Dras efter människa eller fordon. Antingen för frakt eller som transportmedel. Finns också som nöjesredskap i utförsbackar.

Fördelar: Hjälper dig frakta saker på enkelt sätt över snö och is. Roligt att åka ned för backar med.

Nackdelar: Finns många typer av pulkor. Den mindre varianten av plast är ofta ömtålig och de större tenderar att vara otympliga.

Svårighet: Finns få svårigheter.

SNÖSKOR

Användningsområde: Oslagbart redskap om du likt Jesus vill gå på vatten under vintern. Snöskorna ger dig de bästa möjligheterna att transportera dig själv ovanpå fruset vatten.

Fördelar: Djupa snömassor stoppar inte din tur ut i naturen.

Nackdelar: Mer krävande än vad man tror för benmuskulaturen. Var beredd på att bli trött i benen.

Svårighet: Udda teknik krävs, som du inte använder i daglig gång, för att ta sig fram. Dock ett mindre hinder, väldigt lätt att låra sig.

SPARK

Användningsområde: För korta eller medellånga transporter på is eller hårt packad snö.

Fördelar: Lämpligt transportfordon för två personer.

Nackdelar: Väderkänslig. Hårt vinterunderlag krävs. Funkar ej på grus.

Svårighet: Med grundläggande balans ska detta gå bra.

STJÄRTLAPP

Användningsområde: Adrenalinökningsverktyg i branta backar.

Fördelar: Enkel att ta med sig.

Nackdelar: Svår att styra. Skapar viss smärta i ändalykten.

Svårighet: Att faktiskt sitta kvar på stjärtlappen utför en backe.

KÄLKE

Användningsområde: Transportmedel för mindre människa eller nöjesredskap i utförsbacke.

Fördelar: Går att styra samt går att frakta barn på från plats a till b.

Nackdelar: Går väldigt fort utför och är inte optimerad för säkerhet. Använd hjälm!

Svårigheter: Att styra kälken i hög fart är väldigt svårt. Håll igen om du är ovan.

Illustrationer: Lisa Wallin

BARA GÖR DET: Gå på vatten

Naturnära upplevelser

Ön Gråsjälören ligger inte långt från Södra hamnen i Luleå. På ön har välgörenhetsorganisationen Lions försäljning av bland annat varmkorv, väfflor och kaffe. De håller öppet på lördagar och söndagar klockan 11-15 under vintern när isbanan är i bruk och vädret tillåter. Det finns också en värmestuga att gå in i.

Tips!

När Lions flagga är hissad på ön är det öppet för försäljning.

VISSTE DU ATT BOTTENVIKEN och Luleå älv som omger Luleå fryser till is på vintern? Jo, det är alldeles sant. Havsisen blir till en gigantisk upplevelsearena för stora och små vinteräventyr.

Isbanan som plogas på isen runt stadskärnan, från Norra till Södra hamn, är älskad av Luleabor och besökare. Bli ett med myllret av människor en solig vinterdag, när alla går man ur huse för att aka skridskor, skidor, sparka, aka snöskoter, promenera, grilla korv, sola, umgas och bara trivas tillsammans.

I ett samarbete med Luleå kommun erbjuder företag allmänheten möjlighet att utan kostnad låna en spark för att ta sig ut på isbanan runt stan.

Sparkarna står uppställda i Norra och Södra hamn och det finns även "sparkeringar" på andra ställen där sparkarna kan lånas och återlämnas.

LÅNA SPARK
UTAN KOSTNAD
OCH UPPLIV
ISBANAN

I Luleå kan du vintertid se de stora isbrytarna Ale, Atle, Frej, Oden och Ymer ligga parkerade mellan sina uppdrag att hålla öppen rännan i isen för inkommande transportfartyg. Att stå på isen bredvid rännan är en kittlande upplevelse i sig.

FATBIKE

Cykla på vintern? Halka runt på ishala gator i staden? Nej, inte det. Långt ifrån. Luleå har de senaste åren etablerat sig som fatbikeparadis i Sverige. På sommaren cyklar vi på våra skärgårdsöar – under vintern går det dessutom att cykla mellan öarna. Fatbikens breda och tåliga däck gör att den tar sig fram var som helst i naturen, du kan ta en cykeltur på isen till den yttersta skärgården i Bottenviken, med norrskenet ovan dig och vinterbetande renar runt omkring dig på öarna utanför Luleå.

Läs mer

visittulea.se

Varför fryser havet?

Bottenviken har bräckt vatten, det vill säga en blandning av sött och salt. Anledningen till detta är att åtta större älvar mynnar ut i Bottenviken. Det beräknas vara ungefär 4/5 delar sötvatten i Bottenviken, vilket gör platsen till det sötaste havsvattensområdet i världen. Det är också därför som havet fryser till is här varje år. När isen växt till cirka 40 centimeters tjocklek kan de tyngre maskinerna (6 ton tunga) som plogar isbanan runt stadskärnan, från Norra till Södra hamn, börja arbeta.

Klä dig rätt

För att trivas riktigt bra utomhus på vintern är det viktigt att klä sig rätt. Särskilt om du ska delta i någon fysisk aktivitet. Tänk lager på lager och använd gärna ull eller något annat material som håller dig torr närmast kroppen. En varm dunjacka allra ytterst är skönt om det är riktigt kallt. Och glöm inte varma skor, handskar och mössa.

Viste du att...

...Lovikkavanten skapades år 1892 av Erika Aittamaa i byn Lovikka. I dag hittar du ullvantar och andra hantverksprodukter, bland annat i butiken Lapland Heartwork i Luleå.

laplandheartwork.se

Skridskoåkning i Luleå

LULEÅ ÄR EN STAD SOM ÄLSKAR IS. Flera hundra år av vinter och fruset hav har gjort isen till en naturlig del av Luleå som stad och genom detta har Luleåborna odlat ett alldeles speciellt förhållande till skridskor.

En stor del av detta kan bero på de framgångsrika ishockeylagen som ständigt kämpar med Sveriges bästa lag om de ädlaste medaljerna, eller Alexander Majorov, Sveriges bästa konståkare i modern tid, som kommer från staden.

Men kanske är det ändå isbanan, det 13 kilometer långa skridskoparadis som sträcker sig runt hela Luleå centrum, som gör att Luleå verkligen kan kalla sig för en skridskostad.

Både för Luleåborna och besökare är isbanan kanske den allra mest populära platsen i staden.

I över 15 år har den omringat Luleå under vintern och erbjudit Luleåborna skridskoåkning i världsklass på naturis. Högsäsongen sträcker sig från januari till mars.

Faktum är att Luleåborna själva inte riktigt förstod storheten i isbanan förrän 2016, då det helt plötsligt började dyka upp världskända skridskoåkare från Nederländerna som försökte sätta världsrekord i hur snabbt man kan åka skridsko

på naturis. Samtliga vittnade om att det kanske var den bästa isbanan de någonsin sett och att de mer än gärna kom tillbaka.

Nyheten om den fantastiska isbanan spred sig hela vägen till skridskoförbundet i Amsterdam som efter att ha inspekterat den konstaterade att ryktena stämde och valde att arrangera tävlingar på isen utanför Luleå.

Allt från elitåkare till motionärer samsas på den över 30 meter breda ytan och behöver inte betala någonting alls för att åka – det är helt gratis.

Det som motionärerna och elitåkarna unisont uttalat är fascinationen över att isbanan ligger så nära stadens centrum. Ena stunden kan du sitta på ett trendigt café eller ligga i din hotellsäng för att bara några minuter senare stå på skridskor på havsisen. Det gör Luleås isbana till någonting väldigt speciellt.

Tips!

Skridskor och utrustning går att hyra från Äventyrsbutikens Håggulds mitt i Luleå centrum: aventyrbutikens.se.

Om du vill ha en guidad tur – läs mer på visitlulea.se.

TESTA FISKELYCKAN ÄVEN VINTERTID

FRAN LULEÅS NORRA OCH SÖDRA HAMN när vintervintersolens stralar värmer kan du se människor sittandes på ett renskinn eller en spark ute på stadsfjärdarnas is i timal i ur och skur. Vad sysslar de med därute undrar du? De pimplar! Pimpla är ett annat ord för isfiske. Genom att borra ett hål genom det frusna vattnet får de tillgång till fiskarna där under. Tips! Ett enkelt sätt att komma igång med isfiske, är att köpa ett pimpelspö och ge sig ut och leta efter ett hål som inte hunnit frysa igen efter föregående fiskare.

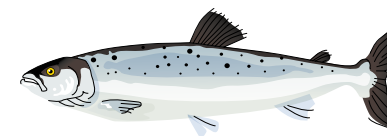
Utrustning för all slags fiske finns bland annat hos Wildmarksshoppen: wildmarksshoppen.se.

HÄR NAPPAR DET

Det finns många fina platser att vinterfiska på i Luleå förutom i Södra och Norra hamn. Till exempel: Björköfjärden, Furufjärden, Strapösundet, Hertsöträsket, Örnabben och Stora Stenträsket.

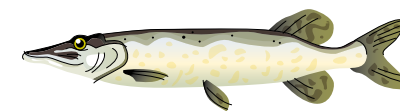
Du kan också prova på isfiske/pimpling med guide. Information hittar du på visitlulea.se under "Se & göra".

3 FINFINA FISKAR DU HAR CHANS ATT FÅ PÅ KROKEN

LAX (*salmo salar*)

Ädelfisk av det lyxigare slaget. En utmaning för fiskaren, då laxen är stark och uthållig.

GÄDDA (*esox lucius*)

Fisken som anses vara en delikatess enligt vissa, enligt andra de svenska vattnens odjur. Stor och kämpande fisk, god om den tillagas rätt.

ABORRE (*perca fluviatilis*)

Troligen den vanligaste fisken i Luleåregionen. Smakrik fisk som är en klassisk maträtt för den lokala befolkningen. Ska gärna fiskas och tillredas själv.

Illustrationer: Lisa Wallin

Foto: Burbain Studios

Foto: Peter Rosén

UPPTÄCK LULEÅS

Vinterskärgård

Foto: Peter Rosén

I LULEÅ SKÄRGÅRD, med 1 312 öar, plogas många mil vinterväg, en service till både bofasta och besökare. Upplev känslan att färdas med bil mellan öarna. Prata med skärgårdsborna och förundras över det faktum att om bara någon månad, är fjärden utanför fylld av båtar. Lyssna på tystnaden och känn lugnet – vila dina ögon just där den fria horisonten möter himmelen och fyll dina depåer med energi från de oändliga vita vidderna. Här finns det gott om plats att bara vara, att låta tanken löpa fritt och hitta hem. Till dig.

Ta bilen ut i skärgården

Att våga köra bil över isarna i skärgården eller på den frusna älven låter otroligt i mansas öron. För Luleborna är det däremot naturligt en stor del av vintern att kunna färdas med bil mellan öarna utanför kusten. Att köra på isen är riskfritt om du håller dig inom de upplogade isvägarna och isens bärighet kontrolleras noggrant med provborrningar.

I regel öppnas isvägarna i slutet av januari eller början av februari beroende på väder och kyla. Tydlig skyltning anger om isvägarna är tillfälligt stängda eller när säsongen är över. Var uppmärksam på att begränsad hastighet råder.

Kontakta Luleå turistcenter för information och rekommendationer om säkerhet för isvägarna, eller läs mer på lulea.se.

Boka en skärgårdsstuga

Brändön

Bo i en stuga på Brändö Konferens. Här sover du i ljusa välutrustade stugor för fyra personer, alla med utsikt över det frusna havet. Stugorna har bäddsoffa, WC, dusch, TV och kök med kyl/frys. Här finns det även ställplatser för husbil.

brandokonferens.se

Kommunens stugor

Luleå kommun hyr ut stugor året runt på öarna Kluntarna, Brändöskär och Småskär. Stugorna har fyra till tio bäddar och tillgång till bastuanläggningar med allrum.

Stugorna bokas online via lulea.se/skargard. För mer information – kontakta Luleå turistcenter via 0920-45 70 00 eller turistcenter@lulea.se. Du kan också besöka dem på Kulturens hus, Skeppsbrogatan 17.

Bygg en igloo på isen och spana på norrsken!

MINNESVÄRDA
ÄVENTYR
I SKÄRGÅRDEN

Foto: Göran Wallin

Foto: Graeme Richardson

Isbergen i den yttre skärgården

Boka en guidad tur med svävare till den yttre delen av skärgården. Packisen, det vill säga de isberg som kan bildas av trycket när det öppna havet möter den kustnära skärgårdens islinje, ger en konkret känsla av arktisk miljö. De vita vidderna och isens formationer som ibland blir upp till tio meter höga är fascinerande. Du svävar bokstavligen en bit ovanför marken eller isen när du färdas med en svävare. Det svänger, snurrar och far, vilket gör själva färden till en minnesvärd attraktion i sig. Med svävare kan du färdas över det frusna havet ut i skärgården även under perioder på vintern då det inte är säkert att isen riktigt bär för tyngre fordon. Målet för utflykten kan vara packisen i den yttre skärgården eller till den lilla ön Brändöskär för ett besök i det gamla kapellet där du serveras varm dryck. Ett kliv ur svävaren på den frusna havsisen och du kan sikta både säl och havsörn om du har tur.

Läs mer och boka via brandonlodge.se.

Med guide

I Luleå med omnejd finns det flera företag som erbjuder guidade vinteraktiviteter och upplevelser, såväl i skärgården som i staden och i skogen på landsbygden. På vår webb hittar du dem under "Se och göra".

visitlulea.se

Foto: Graeme Richardson

Bara ett stenkast

FRÅN STADEN TILL SKOGEN

HÄNG MED UT I SKOGEN, den ligger bara runt knuten, och lat oss tillsammans rita egna spår i den orörda snön. Med skidor under fötterna och när snön bär kan du färdas lite längre än när det är barmark och göra vinteräventyret till en expedition. Det fungerar lika bra med snöskor eller snöskoter. Vinterskogen är speciell: allt det vita och fluffiga skänker en inbäddad känsla och dämpar alla ljud. Det känns tryggt på något sätt, omhändertagande.

Du som föredrar att susa fram på snabba löpar-skidor i välpreparerade spår, har många mil att utforska här i Luleå. Har du förresten provat åka på kvällen? Det är magiskt att glida fram på belysta

spår, omfamnad av mörkret och med den svala vinden mot ansiktet. Att få bli ett med skogen.

Spana efter andra märken i snön och djurlivet i skogen. Kanske du får se färskas älgspår, kanske du skrämmer en vit hare på flykt, möter nyfikna ekorrar eller träffar en listig räv smygande mellan trädstammarna. Stanna till ett slag och lyssna på fågelsången en gnistrande värvinterdag.

Skogen som omger staden är gammalt vinterbetesland för samebyarna längs Luleå älv. Stora renhjordar fyller depaerna ute på öarna i skärgården och med lite tur kan du träffa en eller annan strövrän.

Kom – nu drar vi till skogs!

Foto: Fredrik Broman

HUNDSPANN

Vill du uppleva fart och spänning med det dämpade ljudet av tassar och medar mot snö? Testa då att åka hundspann och känn hur du nästan smälter in i vinterlandskapet. Vill du, så kan du få möjlighet att själv köra ett eget hundspann. Vill du kan äventyret börja med att du blir upplockad på stadsfjärdens is inne i city bara en bit från hotellet.

För tips om turer att boka – besök visitlulea.se.

Foto: Love Rynbäck

SNÖSKOTERTUR

Gör som luleborna själva och åk snöskoter! Oavsett om du väljer den frusna skärgården eller ombonad skogsmiljö för turen är snöskoter ett ypperligt färdmedel vintertid. Du färdas lätt och fort milstals och kommer riktigt nära naturen. När det är paus är det gott med varm dryck, och vid längre turer lagas även lunchen utomhus, gärna över öppen eld.

För tips om turer att boka – besök visitlulea.se.

Längdskidåkning

ORMBERGET

Att uppleva naturen genom att näst intill ljudlöst glida fram på längdskidor i högt eller lågt tempo tillhör livsstilen för många lulebor. Elbelysta spår gör det möjligt att skidra även när det är mörkt. Det mest omfattande spårssystemet finns på Ormberget cirka 4 kilometer från city, där finns spår både för nybörjare, motionär och elit. Spårlängden varierar mellan 1,5 till 10 kilometer. Kommunen tar ut en spåravgift för alla över 20 år som vill åka längdskidor vid Ormberget.

lulea.se/ormberget

FLER SPÅR

Ytterligare elbelysta motionsspår för längdåkning finns på Mjölkuddsberget, Bergnäset, Gammelstad, Sunderbyn samt i Råneå. Oavsett om du föredrar att glida fram i slät terräng, staka i kuiperat landskap, testa dina krafter i springbackar för att sedan utmanas i kurvorna så kan du vara säker på att du hittar ett spår för dig i Luleå. Beskrivningar av Luleås motionsspår och spårstatus hittar du på: skidspår.se

EGNA SPÅR

Vill du hellre lägga egna spår så rekommenderas att åka skidor på den frusna Luleälven eller skärgårdsisen som är så nära som några hundra meter från stadens hotell. Obs! Glöm inte isdubbar och åk inte ensam.

Foto: Graeme Richardson

DET GÅR UTFÖR HÄR

Möjligheterna för alpin skidåkning är utmärka i Luleå. Två mil utanför staden finns Måttsundsbacken, en skidanläggning med flera nerfarter som passar barnfamiljer och nybörjare men även roar de erfarna och våghalsiga åkarna. Du kan även åka utför på Ormberget, som ligger precis i utkanterna av staden. Här finns även en större pulka-backe för den som vill prova på stjärtlapp eller kälke.

mattsundsbacken.se | lulea.se/ormberget

Tips! Hyr utrustning för utomhusaktiviteter. aventyrbutiken.se

Lek & lär för hela familjen

OM BÅDE BARN OCH VUXNA skulle få nog av snö och kyla, finns det gott om familjeaktiviteter inomhus i Luleå. Ta en lärorik heldag på Teknikens Hus och upptäck mer om papperstillverkning, ta en guidad tur ner i en underjordsgruva eller landa ett flygplan. Hoppa, lek och rutscha av en massa

Foto: Jessica Tervanieniemi

ALCATRAZ

En upplevelseanläggning i tre plan. Här finns; go-kart, VR-spel, lasergame, paintball, bowling och "Prison Island" - ett utmanande äventyr där du löser uppgifter i fängelseceller. När du blir hungrig och törstig, finns här en restaurang med varierat matutbud. Att bara komma och umgås är gratis, sedan betalar du för aktiviteterna du väljer.

alcatraz.nu

KLÄTTERHUSET

Här finns bouldering, topprepsklättring och ledklättring. Devisen lyder att i stort sett kan alla klättra. För själva klättringen finns inga regler - man klättrar så högt man vill och använder de grepp man vill. I klätterhallen finns också gym, butik, café samt omklädningsrum med dusch och bastu.

klatterhuset.se

O'LEARYS

Välkommen till en evenemangssarena där du kan stilla hungern, titta på tv-sända matcher eller tävla med vänner. Här finns bowlingbanor, spelrum med arkadspel, flipperspel, air-hockey, biljard och shuffleboard, läktare, restaurang och dansgolv. Uteservering på taket!

olearys.se/lulea

överskottsenergi på Leos Lekland och 360 Trampoline Center efter en shoppingrunda på Storheden eller utmana barnen på bowling på O'Learys eller Alcatraz. Räcker inte det, finns stadens badhus. Snart är alla redo för mer utomhusvistelse igen.

Foto: Jennie Pettersson

TEKNIKENS HUS

Ett populärt utflyktsmål för familjen. Upptäck tekniken i vår omvärld, utforska tillsammans eller på egen hand. Lär dig mer om internet i vår vardag i utställningen om Facebook Luleå Datacenter. Dagliga visningar i Planetariet, kupolfilmer eller visning av stjärnhimlen. Familjeverkstäder och konstruktionsuppdag.

teknikenshus.se

360 TRAMPOLINE CENTER

Ett äventyr utöver det vanliga hittar du i den stora lokalen som är placerad mitt i Storhedens handelsområde. Förutom alla attraktioner finns kalasrum och en avdelning för fika och avkoppling. Aktiviteterna i trampolinparken riktar sig till alla åldersgrupper.

360trampolinecenter.com

LEOS LEKLAND

Bollhav, rutschkana, klätterväggar, tubbyslide, spidertower och mycket mer för barn från 1 år och uppåt. Här kan de vuxna passa på att umgås i caféet under tiden barnen leker. Koppla upp telefonen på Leos WiFi och surfa fritt. Koppla av med TV och tidningar.

leoslekland.se

Foto: Jacob Nilsson

När en frågar luleåborna vad de är mest nöjda med i sin stad är toppar kulturutbudet listan. Det är inte så konstigt, om man tar en närmare titt på vad Luleå som kulturstad har att erbjuda. Norrbottensteatern var Sveriges första länsteater när den grundades för 50 år sedan och erbjuder än i dag boende och besökare kvalitativa kulturyttringar av varierande slag. På senare år har Kulturens hus, Luleås tempel för kultur och musik, lyft utbudet än mer. Är du intresserad av historia är det väl värt att göra ett besök på Norrbottens Museum.

KUL MED HISTORIA, KONST, KULTUR OCH VETENSKAP

EBENESER

Den gamla lejongula Ebeneserkyrkan mitt på Storgatan är ett av få ett exempel på storskalig jugendarkitektur i Luleå. Här huserar Kulturföreningen Ebeneser med ett mångkulturellt utbud i en inspirerande cafémiljö. Ebeneser är en mötesplats för kulturintresserade och har en öppen scen för såväl spontana som planerade kulturyttringar.

ebeneser.nu

KULTURENS HUS

Med panoramautsikt över Norra hamn ligger Kulturens hus. Huset i tre plan inrymmer stadsbibliotek, konsthall, turistcenter, konferensfaciliteter, konsertsalar samt café och restaurang. Här hittar du ett stort utbud av olika kultur- och musikevenemang. I konsthallen visas samtida konst främst från Sverige, men även från andra länder. Här finns också föreläsningar, öppen bildverkstad och guidade visningar.

kulturenshus.com

NORRBOTTENS MUSEUM

Norrbottens museum visar utställningar, dokumentärfilmer från Norrbotten och har programverksamhet för både vuxna och barn. I museet finns även lekmiljöer för barn samt café och butik.

norrbottensmuseum.se

Foto: Anders Alm

NORRBOTTENSTEATERN

Vackert beläget i Luleås Norra hamn ligger Norrbottensteatern. Här visas scenkonst av högkvalitativ klass för stora och små. Husets restaurang Biströn är en utmärkt plats att avsluta en hektisk dag i staden på.

norrbottensteatern.se | bistron.se

VETENSKAPENS HUS

I stadens gamla posthus huserar idag Vetenskapens hus som har en nära koppling till Luleå tekniska universitet. I den stora luftiga mötesplatsen kan du ta del av öppna populärvetenskapliga föreläsningar. Huset är till för allmänheten och är en öppen plats för möten. Här kan du också fika och äta i husets restaurang Unik.

ltu.se/vetenskapenshus | unikcafe.se/vetenskapens-hus

Charmig citypuls

ELLER ALLT DU BEHÖVER PÅ ETT STÄLLE

SHOPPINGUTBUDET I LULEÅ är stort och lättillgängligt. Citystraket gar längs Storgatan där de stora shoppinggallerierna Smedjan, Shopping och Strand ligger. I stadskärnan finns de flesta stora svenska modekedjorna och många privatägda butiker med ett brett utbud av mode, accessoarer och skor.

En välförtjänt shoppingpaus kan du ta dig på något av stadens kaféer eller passa på att fixa nya naglar, frisyrer eller ett par nya glasögonbågar.

På vägen norrut från stan med riktning mot Gammelstad löper ett långt strak av varuhus och butiker inom bland annat bygg, inredning, trädgård och motor. Ytterligare någon kilometer bort på Storheden hittar du shopping i form av de stora butikskedjorna inom sport, hemelektronik, inredning och husdjur. I Gammelstads kyrkstad finns mysiga butiker med lokalt designade produkter, konst och hantverk.

Souvenirer med platsvarumärket Luleå finns att köpa hos Luleå turistcenter i Kulturens hus och Visitor Center i Gammelstad.

Lapland Heartwork

Vill du köpa med dig ett minne från Luleå och Swedish Lapland kan vi rekommendera Lapland Heartwork i Luleås centrum. Här hittar du bland annat konstglas, varma Lovikkavantar, lingon- eller hjortronsylt, havtornskonfekt, tennarmband och annat lokalt hantverk och samisk slöjd som exempelvis tråkåsar.

laplandheartwork.se

Avans gårdsbutik

Mitt emellan Luleå och Boden, på södra sidan Lule älv, ligger Avans gårdsbutik. I butiken kan du köpa skinn, garn och handstickade plagg. De flesta skinnen säljs förädlade, men en del syls till mattor, täcken, sittedynor och kuddar.

avansgardsbutik.se

Second hand-butiken Samlat

Ett bra val. Besök second hand-butiken Samlat som ligger intill Returpunkt Centrum på Köpmantorget. Här kan man laga, låna, byta och köpa återbruk med syftet att utöka användningen och förlänga livet på prylar och material.

Sök på [facebook.com: Secondhandbutiken Samlat](https://www.facebook.com/SecondhandbutikenSamlat)

SMÅTT & GOTT

Gammelstads Knäck & karamell

I karamellfabriken på Stadsötorget i Gammelstad gjuts praliner, fudge viks och prisbelönt koka kokas. Här hålls även kurser och provningar.

gammelstads.com

NÄRPRODUCERAT

Noah – Lokal mat

Noah är en digital gårdsbutik där konsumenterna kan köpa närproducerad mat. I Luleå finns Noahs utbud även i butikerna Stora Coop på Storheden och Coop Loet i centrala stan.

shop.noah-food.se

Sportstaden

I LULEÅ LEVER MAN MED SINA IDROTTSLAG. Man pratar om de senaste resultaten med kollegorna på jobbet, man träffas med vänner och familj på matcher och följer noggrant allting som skrivs om favoritlagen. Gör som luleborna själva – ga på sportevenemang och upplev stämningen!

BC LULEÅ & LULEÅ BASKET

Luleå kallas Sveriges baskethuvudstad. Med sin hemmaarena Luleå Energi Arena och restaurangen Live har herrlaget BC Luleå och damlaget Luleå Basket skapat en internationell prägel runt sina matcher. Luleå Basket med SM-guld 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2020, 2021 och 2023 har högst publiksiffror i landet på damsidan.

bclulea.se | luleabasket.com

LULEÅ HOCKEY & LULEÅ HOCKEY/MSSK

För dig som aldrig har besökt Coop Norrbotten Arena, Luleå Hockeys och Luleå Hockey/MSSKs hemmaarena, är det dags nu. Det är en upplevelse du sent ska glömma. Damlaget Luleå Hockey/MSSK har vunnit SM-guld 2016, 2018, 2019, 2021, 2022 och 2023.

luleahockey.se

PONTUSBADET

Ett charmigt bad i 50-talsarkitektur inriktat på olika former av tränings- och tävlings-sim. Badhuset används av såväl simföreningar som enskilda besökare och motionärer.

lulea.se/pontusbadet

Food the Luleå Way

I Luleå finns flera högklassiga restauranger. Med kökschefer som lämnat internationella Michelinkrögar för att slå sig ner just här i Luleå. Med sommelierer som varit dryckesansvariga under kungliga bröllop. Gastronomiska kunskaper och meriter finns över hela stan. Luleå bjuder också på kreativitet och en trygg, avslappnad atmosfär. Fine dining är både fint, fräscht och roligt här!

1 TAVERNA GUSTO
tavernagusto.se	4 BISTRON
bistron.se	7 NINE
restaurangnine.se
2 RESTAURANG CG
restaurangcg.se	5 KARL AUGUST
karlaugust.se	8 EGO
restaurangego.se
3 HEMMAGASTRONOMI
hemmagastronomi.se	6 AIKO
aikosocial.se	9 RESTAURANG ARKIPELAG
restaurangarkipelag.se

MIDNATTSLJUS PÅ SOMMAREN

FJÄLLRIPA
(lagopus muta)

ÄLG
(alces alces)

BLÅBÄR
(vaccinium myrtillus)

KANTARELL
(cantharellus cibarius)

LULEÅ AIRPORT

LULEÅ CENTRUM

LINGON
(vaccinium vitis-idaea)

GRANSKOTT
(picea abies)

HAVTORN
(hippophaë rhamnoides)

SIKLÖJA
(coregonus albula)

HJORTRON
(rubus chamaemorus)

ÅKERBÄR
(rubus arcticus)

Att äta ute, ELLER ÄTA UTE, DET ÄR FRÅGAN...

ATT ÄTA UTE har två olika betydelser i Luleå. Smörj kräset på någon av stadens gourmetrestauranger – där skickliga kockar tillagar regionens högkvalitativa råvaror med säker hand och bjuder dig på en smakuplett av Swedish Lapland. Du bara måste äta det goda och nyttiga viltköttet av ren och älg, som vuxit upp i den fria naturen, njuta av ädla fiskar som simmat i rena, klara vattendrag och förföras av blabär, hjortron, äkerbär och lingon som mognat under ljusa somrarnätter.

Äta ute har också en annan, mer bokstavlig tolkning, här i Luleå – när maten serveras just utomhus. Inget smakar så gott som en måltid tillagad över öppen eld, gärna som avrundning på

härliga utomhusaktiviteter. Ofta används en muurikka, en stor stekpanna, för att tillaga exempelvis suovas eller steka palt. Och med all säkerhet – kokkaffe. Just kokkaffet är lite av en specialitet och ett kännetecken för regionen. Kaffet serveras hett i en kasa av trä, starkt och svart – det värmer och skärper dina sinnen.

Vill du hellre dricka latte, njuta av caféliv och bara känna in stämningen i staden? Då har du kommit rätt. Här finns en rad trevliga caféer och konditorier att välja mellan.

En sak är alldeles säker: måltid och umgänge är en viktig del av upplevelsen när du gästar Luleå. Välkommen till bords!

Foto: Andreas Wällitalo

Foto: Ulrika Holm

Foto: Tomas Bergman

Lokal matordlista

MUURIKKA: Portabel stekhäll, påminner om en wok, som fixar middagen i naturen över öppen eld.

PALT: Bollar av potatis, mjöl och salt samt, beroende på kocken, fylla med saltat fläskkött. Serveras med smör och lingonsylt. Äter man för många kan man drabbas av dåsighet, så kallad paltkoma.

SURSTRÖMMING: Jäst strömming som serveras med kokt potatis och lök inrullad i tunnbröd. Doften när burken öppnas är väldigt speciell men smaken intygas vara betydligt mer angenäm och mest salt.

KAFFEOST: Gnisslande ost som serveras i tärningar i det varma kaffet direkt i koppen istället för fikabröd. Gör sig också fin som dessert lätt stekt med varma hjortron.

GÅHKKU: Samiskt segt tunnbröd som med fördel kan stekas på en Muurikka. Har nära släktskap med kladda och glödkaka.

SUOVAS: Lättrökt renkött som oftast också är saltat för längre hållbarhet. Gör sig utmärkt för utomhusmatlagning.

TJÄLKNÖL: Fryst viltkött som tillagas som en stek i ugn på låg värme under lång tid för att sedan ligga i saltlag i kylan ett par timmar innan den serveras finskuren i tunna skivor.

KÅSA: Traditionellt dryckes- eller serveringskärl i trä för att dricka kaffe i skogen.

Foto: Per Lundström

Tid för fika!

NO LULEÅ-TASTE TO WASTE

EN VÄRMANDE KOPP TE. EN NYBAKT BULLE. En stark, uppiggande Espresso. En kladdkaka med grädde. En rykande het kasa med varm choklad. Det finns många varianter av en svensk fika och vad passar bättre efter dag ute i naturen, än att besöka något av stadens caféer.

I gallerian Smedjan hittar du anrika **Börje Olssons Konditorier**. Sedan 1958 har de serverat gott kaffe, fräscha matiga smörgåsar och sött bakat från eget bageri.

På Storgatan finns **Wallstens café** som delar ingång med klädaffären Hanzéns. Här finns ett bra utbud av gröna maträtter, ekologiska viner, härbakat fika och ekologiskt kaffe.

På Storgatan ligger också **Friends Fika & Food** där du kan fika eller äta något gott från à la carte-menyn. Godsakerna i fikadisken levereras från eget bageri och varierar med säsong och bagarens inspiration.

Hos **Café La Vache** med sin mysiga lilla lokal i korsningen Stor-

gatan/Kungsgatan hittar du varma och kalla drycker. Njut av dem tillsammans med bakverk, bowls, sallader och smörgåsar.

På Bergviken strax utanför Luleås stadskärna hittar du **Lilla skafferiet** – ett kafé, bageri och handelsbod. Här kan du fika sött, fika nyttigt eller äta smörgåstårter till lunch.

Och för dig som vill göra en utflykt utanför staden tipsar vi om **Gammelstads Konditori & Café** – ett modernt konditori med inslag av gamla traditioner som serverar fantastiska bakverk.

På visitlulea.se finns fler tips på caféer!

Foto: Carl-Johan Utsi

Deli

I Luleå hittar du ett brett utbud av delikatesser och livsmedel, såväl lokala som globala. Här samsas allt från små gårdsbutiker på landsbygden till caféer och restauranger som har deli-avdelningar. Vi tipsar om några av dem. Fler hittar du på visitlulea.se.

I butiken hos restaurangen **Hemmagastronomi** finns en mängd olika ostar och charkuterier, handmålad chokladtryfflar, olivoljor, kaffe, te m.m.

I Strand Galleria finns **Emporio Barattini** som säljer högklassiga italienska delikatesser.

I fyra generationer har släkten Pettersson tillverkat charkprodukter. **Janne Petterssons charkdelikatesser** hittar du på handelsområdet Storheden.

I början på Smedjegatan ligger **Norrlands Oriental Livs** som har livsmedel från alla världens hörn och personal som mer än gärna bjuder dig på tips och goda recept!

Köttbutiken på Storgatan har egen styckning vilket innebär att de tar vara på hela djuret och erbjuder ett brett utbud av fina styckdetaljer.

Systrarna Rosenskäras Gårdsbutik i Jämtön utanför Råneå har lokalproducerade delikatesser, hembakat fikabröd och även nöt-, ren-, älg- och lammkött.

Lokalt och globalt

LULEABORNA ÄTER INTE BARA LOKALA DELIKATESSESR. Staden erbjuder även smaker från hela världen. Nedan följer några tips på vad du kan prova på här.

BASTARD BURGERS

Visserligen tillagar de sina burgare med norrbottniska råvaror, men smakerna och känslan hos Bastard Burgers kommer från streetfood-kulturen. Smakrik, hipp och välgjord snabbmat.

bastardburgers.com

PINCHOS

Pinchos är ett unikt app-baserat restaurangkoncept som erbjuder en bred meny med smårätter från hela världens kök, med allt från spanska quesadillas till asiatiska dumplings och fransk crème brûlée.

pinchos.se

LA BOTTEGA

Här serveras handgjord pasta och pizzor där degen fått jäsa under lång tid. Menyn vittnar om hur den italienska kulinariska traditionen är förenad med moderna inslag.

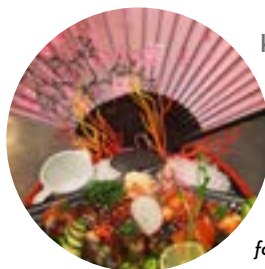
labottega.se

TAVERNA GUSTO

Napolitanska pizzor, rejäla pastarätter, klassiska italienska förrätter och varmrätter tillagade med kärlek och så klart genuina desserter.

tavernagusto.se

KAZOKU RESTAURANT

Mat ska inte bara smaka gott. Det ska också vara en fröjd för ögat. Och här är uppläggningsarna av sushirätterna unika, dekorativa och kreativa.

facebook.com/kazokululea

RÅVARA

Sushi, poké och hälsorätter. Råvara gör det enkelt att äta god och nyttig mat både till lunch och middag. Menyn har en lokal prägel kombinerad med en internationell touch.

ravara.nu

PANELEN

Det här är en restaurang med steakhouse-koncept där kött står i fokus. Här har de även koll på hur man blandar cocktails.

panelen.nu

När de lokala råvarorna kryddas med nytänkande och internationella smaker, uppstår en innovativ matlagning och en intressant restaurangkultur som vi är stolta över att berätta om. Ta del av Food The Luleå Way. Smaka och upplev. Fler tips på matställen att äta gott på hittar du på visitlulea.se.

Foto: Tomas Bergman

TESTA BARHOPPING I LULEÅ

Om du gillar musik och att umgås med vänner så finns det gott om ställen att trivas på. Vi guidar dig på en barrunda:

Vi börjar längst upp på Storgatan på **Restaurang CG** och **Bar CG** som båda har ett stort utbud av drinkar baserade på gin och rom. Vad sägs om en Mojito enligt Hemingways?

Sedan fortsätter vi Storgatan ner och vid Elite Stadshotellet hittar du **The Bishops Arms** med Luleås största utbud av öl och whisky. Passa på att smaka deras egenbryggda öl.

Vi tar en avstickare ned till Norra hamn med utsikt mot vattnet. Här hittar du **Hemmagastronomi** som håller öppet cocktailbaren från eftermiddagen till sena natten. I ett hamnmagasin längre bort hittar du **Bistron**, och här kan du också passa på att ta en drink eller en lokal-

producerad öl om du ska på Norrbottensteatern som ligger i direkt anslutning.

Tillbaka på Storgatan igen besöker vi **Karl August** som serverar nya drinkar och gamla godingar.

Gå sedan vidare upp på Kyrkogatan förbi Luleå domkyrka. Då hittar du ölhäng hos **Taps&**.

Är du ute efter en riktig höjdare tar du dig en avstickare till Luleås skybar och restaurang **Nine** på **Clarion Hotel Sense** mitt emot Kulturens hus. Njut av en god cocktail med fantastisk utsikt över Luleås norra hamn och takåsarna.

Rundan närmar sig slutet när vi är tillbaka på Storgatan och slinker in på **Ego Bar & Restaurang** på **Hotel Savoy**. Här kan du slappna av med något från baren och lyssna på musik.

Som sagt, Luleå har något för alla smaker.

Bottenvikens Bryggeri

Bottenvikens bryggeri är ett hantverksbryggeri beläget i Luleå och grundades 2013. Sedan starten har mer än 130 olika ölsorter producerats. All öl skapas av råvaror av hög kvalitet och inte sällan med lokala inslag i såväl ursprung som smak.

Här bryggs inte bara öl, det pratas om öl också. För er som vill veta mer och smaka på brygderna - boka provning via: bottenvikensbryggeri.se

Foto: Bottenvikens Bryggeri

Slappna av och njut

EFTER EN DAG UTE I DEN FRISKA VINTERLUFTEN känns det härligt att få unna sig en kroppsbehandling och spa. Ordet spa brukar härledas till uttrycket "salus per aquam" vilket betyder "hälsa genom vatten". Oavsett om du vill nyttja pool, bastu eller någon annan vattenbaserad njutningsform såväl som avslappnande till mer djupgående massagebehandlingar är utbudet i Luleå mycket stort. Testa exempelvis bastun med årstidstema på Clarion Sense, bubbla loss i poolen på Hotell Savoy eller plaska i utomhuspoolen på Alcatraz. Ett besök i Luleå kan definitivt få dig att känna dig uppräskad då det även finns gott om frisörer, barberare och skönhetsalonger.

clarionsense.se | hotellsavoy.se | alcatraz.nu

Tack och god natt!

EFTERSOM LULEÅ ÄR EN GAMMAL MÖTESPLATS, med en lång tradition av välkomnande värdskap, är det alldeles naturligt att staden erbjuder ett brett utbud av boendeanternativ, naturnära såväl som mitt i citypulsen.

Luleå har generellt hög hotellstandard och du har många olika valmöjligheter med kedjeanslutna boendeanläggningar som Scandic, Elite, Choice och Best Western såväl som privata alternativ. Högklassiga Clarion Hotel Sense och Hotell Savoy, bada med spaanläggning, restaurang och bar, hittar du mitt i city.

Och du som söker ett billigare alternativ, har flera vandrarhem och lagprishotell att välja på.

Timrad, rustik charm hittar du på Brändön Lodge som ligger vid havet omlutet av skogen. Varför inte krydda vistelsen genom att göra själva boendet till ett äventyr? Parkera husbilen, slå upp tältet eller hyr stuga på First Camp. Det perfekta sättet att bli ett med naturen, skogen, tystnaden. Kanske få vara alldeles ensam med norrskenet dansande över himlavalvet.

Inom en timma från flygplatsen och staden väntar flera spektakulära, naturnära boendeanternativ – upplevelser som du kommer bära med dig länge länge. Sa skynda hit, skynda hem – och låt oss ta hand om dig när du hälsar på.

På visitlulea.se kan du läsa mer om olika boenden i Luleå.

Foto: Camilla Niemi

Foto: Brändön Lodge

KALLA FAKTA

minus 41°C är rekordet

TEMPERATUREN

1999 uppmättes den lägsta temperaturen hittills i Luleå. **Termometern visade -41°C.** Svenska rekordet är -52°C. Största snödjupet: 113 cm.

Det är kallt i Luleå under vintern. Medeltemperaturen är: -4 i november, -8 i december, -10 i januari, -10 i februari och -5 i mars.

15 708 snöskotrar

MOTORDRIVNA LULEBOR

Luleå är den kommun i Sverige med flest registrerade snöskotrar. 2022 fanns här **15 708 snöskotrar.**

4 miljoner kubikmeter snö

SNÖRÖJNING

Under en normal vintersäsong flyttar Luleås snöröjning ungefär **4 miljoner kubikmeter snö** varav 250.000 m³ hamnar på snötippen på Porsön. Rekordåret 2018 fraktades över 550 000 m³ dit.

200 000 passeringar

SKIDÅKNING

En genomsnittlig vintersäsong har **200 000 passeringar** registrerats vid start-och målportalen för Ormbergets skidspår.

150 000 besökare

ISBANAN

Luleås isbana fyller 20 år säsongen 23/24. Den populära isbanan har årligen **drygt 150 000 besökare** som passerar via de två huvudentréerna i Norra och Södra hamn. Under de finaste vårvinterdagarna vallfärdar både Luleåbor och besökare ut på isen och besökstalen når upp till 6-7 000 personer per dag.

Den exakta längden på Luleås isbana varierar något från säsong till säsong. Isbanans totala längd har de senaste åren varit mellan 10-11 kilometer.

Förutom isbanan plogas och underhålls över 30 kilometer isväg för biltrafik till flera av öarna i Luleå skärgård. För att ploga vägarna krävs cirka 50 cm tjock is.

Foto: Per Lundström

Välkommen till Sveriges arktiska destination!

I Swedish Lapland hittar du unika arktiska upplevelser. Här högt uppe vid Polcirkeln kan du, tack vare den varma Golfströmmen i Atlanten, uppleva årstider med vida kontraster mellan polarnätter med sprakande norrsken i ett vitt vinterland, och varm sommar fylld av bad och 100 dagar utan natt under midnattssolen.

I öst - 300 km kuststräcka mot Bottenviken - världens största bräckvattenskärgård med tusentals öar. Sandstränder, fiskelägen och unika råvaror.

I väst - vidsträckt fjäll, bäckar med vatten så rent att det går att dricka och mängder av äventyr runt knuten.

Däremellan den stilla, gåtfulla, givmilda skogen och äldavdalar från Skellefteälv i söder till

Torneälv i nordöst. Här är traditionerna och kulturen stark, och kärleken till naturen ännu starkare.

Välkommen att dela vår arktiska vardag och naturnära livsstil. swedishlapland.com

Luleå är den största staden i destinationen Swedish Lapland med 79 000 invånare i kommunen. Här finns shopping, nöjesliv, kultur, idrott och ett stort utbud av högklassiga restauranger och hotell, men även närhet till världens största bräckvattenskärgård med 1 312 öar, älvar och ett vidsträckt skogsland.

Med en stadskärna som har gångavstånd till det mesta är Luleå den perfekta staden för upplevelser. Det är enkelt att ta sig till olika typer av underhållning och aktiviteter. Med hjälp av vår stadskarta som du kan hämta hos turistcenter hittar du rätt. Råd och tips före och under din vistelse i Luleå får du också av Luleå turistcenter. visitlulea.se

LULEÅ

Luleå Business Regions uppdrag är att verka för att fler besöker Luleå. Vi arbetar tillsammans med näringsliv, universitet och andra aktörer för att utveckla stadens utbud och för att göra Luleå till en ännu mer lockande destination, både för mötes- och privatresenärer. Luleå Business Region verkar inom områdena Privatresor, Convention Bureau, Stads- och centrumutveckling samt Evenemang. Vi marknadsför destinationen Luleå regionalt, nationellt och internationellt. luleabusinessregion.se

